

WAT DE VERBEELDING AL DOET.

Onlangs ontving CHEVREUL een brief van VOLPICELLI, waarin deze het volgende mededeelde.

Een geneesheer van grooten naam te Rome beweerde dat een zijner lijders, een zeer zenuwachtig man, uiterst gevoelig was voor den invloed van een magneet. Hij noodigde VOLPICELLI uit zich daarvan te komen overtuigen en een magneet mede te brengen. VOLPICELLI voldeed aan deze uitnoodiging, maar bracht, in plaats van een magneet, een stuk ijzer mede, dat volstrekt niet magnetisch was. Nauwelijks had de zieke dit stuk ijzer gezien of hij werd aangetast door hevige kramptrekkingen, die volstrekt niet geveinsd waren.

VOLPICELLI deed een tweede proef. Een magneet werd geplaatst in de hand van een persoon die aan eene zenuwziekte leed; na verloop van eenige seconden verkeerde hij in zulk eenen overprikkelden toestand, dat men den magneet moest wegnemen. VOLPICELLI was echter overtuigd dat die toestand niet door den magneet maar door de werking der verbeelding op het zenuwstelsel was voortgebracht. Eenige dagen later had hij gelegenheid daarvan de proef te nemen. De persoon in kwestie moest eene wetenschappelijke vergadering presideeren. VOLPICELLI omringde hem met verscheidene sterke magneten, die hij in zijn stoel, in de lade der tafel en zelfs onder zijne voeten verborg, zonder dat de persoon daarvan iets vermoeden kon.

Gedurende de vergadering, die bijna twee uren duurde, had de president geen de minste zenuwaandoening, en toen de vergadering afgelopen was, verklaarde hij, op de vraag naar zijne gezondheid, dat hij zich volkomen wel gevoelde. Eerst toen hij vernam dat hij al dien

tijd omringd was geweest van zeer krachtige magneten, gaf hij evenzeer verwondering als vrees te kennen, als of hij toch niet zeker was van welvarend te zijn.

CHEVREUL, na dezen brief in de fransche akademie te hebben voorgelezen, voegde daaraan nog het een en ander toe, waaruit wij alleen het volgende overnemen.

Een engelsch natuurkundige van naam, lid van de oude Royal Society te Londen, meende kort voor zijn dood, door middel van een slinger dien hij in de hand hield, het werkzaam beginsel der beweging van de hemellichamen ontdekt te hebben. De proef met den *onderzoekende slinger*, gelijk men den in de hand gehouden slinger noemde, werd vervolgens, van 1798 tot 1809 door verschillende natuurkundigen herhaald: in Italië door ALBERT FORTIS, in Duitschland door RITTER, in Frankrijk door GERBOIN. In 1812, derhalve toen hij nog zeer jong was (CHEVREUL is, meenen wij, thans 85 of 86 jaren oud) deed CHEVREUL zelf daarmede proeven, bepaaldelijk ter ontdekking van metalen, waartoe men beweerde dat de slinger (even als de wichelroede) in staat was. "En werkelijk, verklaart CHEVREUL: zes uren lang was ik onder den invloed der bekoring van de werkelijkheid der ontdekking van ALBERT FORTIS, die mij door DELEUZE was medegedeeld. In den nacht echter, die op mijne proef volgde, trof mij de overweging: "*dat het mij toescheen als of het mij vermaak had gedaan de heen en weder gaande bewegingen des in de hand gehouden slingers te zien, wanneer deze op eenige centimeters afstand boven verschillende metalen werd gehouden.* Hieruit besloot ik dat, *indien dit waar was, de beweging niet zoude ontstaan wanneer ik een doek voor de oogen had.* Den volgenden dag beval ik aan degenen die mij bij de proef hadden bijgestaan, haar onder gelijke omstandigheden te herhalen, echter zonder mij, die geblinddoekt was, daarvan vooraf kennis te geven. Toen *bleef de slinger in rust.*"